

ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ — ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ АУДИТ

© 2016 ПІХОЦЬКИЙ Ю. В.

УДК 657.01

Піхоцький Ю. В. Подальший розвиток державного фінансового контролю – через державний аудит

У статті висвітлено власний погляд на вдосконалення чинної системи фінансового контролю, акцентуючи увагу на зміні ідеології контролю, зокрема на переході від суто фіскальних заходів до запобіжно-регулювальних, що знаходить втілення в аудиторських дослідженнях ефективності управління ресурсами держави. Дослідження проведено шляхом аналізу основних норм Бюджетного кодексу України, Лимської декларації щодо здійснення державного фінансового контролю та інших законодавчих і нормативно-правових актів, які регулюють діяльність державного фінансового контролю. Враховано міжнародний досвід побудови інституцій фінансового контролю на державному і місцевому рівнях. Відмічається відсутність єдиного системного правового регулювання державного фінансового контролю. Вказано на необхідність переглянути методологію контрольних заходів, нормативні акти, що визначають і класифікують фінансові порушення. Вивчено практичний досвід та зроблено висновки щодо нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю.

Ключові слова: державний аудит, державний фінансовий контроль, державні фінансові ресурси.

Бібл.: 9.

Піхоцький Юрій Володимирович – здобувач, Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (вул. Сухомлинського, 16, Львів-Брюховичі, 79491, Україна)

E-mail: itu@ac-rada.gov.ua

УДК 657.01

Піхоцький Ю. В. Дальнейшее развитие государственного финансового контроля – через государственный аудит

В статье освещен собственный взгляд на совершенствование действующей системы финансового контроля, акцентируя внимание на изменении идеологии контроля, в частности на переходе от чисто фискальных мер к предохранительно-регулирующим, что находит воплощение в аудиторских исследованиях эффективности управления ресурсами государства. Исследование проведено путем анализа основных норм Бюджетного кодекса Украины, Лимской декларации по осуществлению государственного контроля и других законодательных и нормативно-правовых актов, регулирующих деятельность государственного финансового контроля. Учтен международный опыт построения институтов финансового контроля на государственном и местном уровнях. Отмечается отсутствие единого системного правового регулирования государственного финансового контроля. Указано на необходимость пересмотреть методологию контрольных мероприятий, нормативные акты, определяющие и классифицирующие финансовые нарушения. Изучен практический опыт и сделаны выводы относительно нормативно-правового обеспечения государственного финансового контроля.

Ключевые слова: государственный аудит, государственный финансовый контроль, государственные финансовые ресурсы.

Библ.: 9.

Піхоцький Юрій Владимирович – соискатель, Львовский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины (ул. Сухомлинского, 16, Львов-Брюховичи, 79491, Украина)

E-mail: itu@ac-rada.gov.ua

UDC 657.01

Pikhotskiy Yu. V. Further Development of the Public Financial Control through the Public Audit

The article highlights the author's own view on improving the current system of financial control, focusing on changing the ideology of control, particularly in the transition from the purely fiscal measures to the safety-control measures that is embodied in the audit studies on efficiency of management of the State resources. The study was conducted through the analysis of the basic norms of the Budgetary code of Ukraine, the Lima Declaration on the exercise of the State control, as well as other legislative and normative legal acts, regulating the activity of the public financial control. The international experience in establishing institutions of financial control at both the State and the local levels has been considered. Absence of a unified system-legal regulation of the public financial control has been specified. The article points out to the need to revise the methodology of control activities, normative acts, which define and classify financial irregularities. Practical experience has been studied, conclusions regarding the normative-legal ensuring of the public financial control have been drawn.

Keywords: public audit, public financial control, public financial resources.

Bibl.: 9.

Pikhotskiy Yuriy V. – Applicant, Lviv Regional Institute of Public Administration of National Academy of Public Administration under the Office of the President of Ukraine (16 Sukhomlynskooho Str., Lviv-Bryukhovychi, 79491, Ukraine)

E-mail: itu@ac-rada.gov.ua

Взаємодія вітчизняного та передового закордонного досвіду у сфері здійснення державного фінансового контролю в нашій державі визначає необхідність удосконалення його форм та методів проведення виходячи з ефективності державного управління суспільними ресурсами. Сучасні тенденції економічного розвитку, інтеграційні процеси вступу до європейського співтовариства вимагають застосування нових підходів щодо організації та проведення державного фінансового контролю.

Метою статті є розкриття суті та особливостей державного аудиту як однієї з форм фінансового контролю, а також обґрунтування необхідності його інституційного вдосконалення.

Кількість праць науковців щодо дослідження питання розвитку державного фінансового контролю в Україні свідчить про постійно зростаючий інтерес українських вчених до даної проблематики. Теоретичні й методичні засади державного аудиту вивчали такі науковці, як А. О. Асанов, О. І. Барановський, І. В. Басанцов, М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, І. К. Дрозд, М. М. Каленський, А. В. Машишев, В. Г. Мельничук, Н. І. Рубан, В. К. Симоненко, І. Б. Стефанюк, І. Я. Чугунов та багато інших. Сьогодні серед науковців та в законодавчому полі відсутні єдині підходи до форм фінансового контролю, інституційної організації та порядку його проведення. Державний аудит починає запроваджуватися в контрольну практику, від його організації залежатиме

ефективність використання бюджетних коштів та державного майна. Це, своєю чергою, визначає ступінь довіри громадян як до держави, так і до її інститутів.

Зметою утвердження України як високорозвиненої демократичної та соціально орієнтованої держави необхідно створити сучасні дієві фінансово-економічні механізми, які б дозволили підпорядкувати загальносуспільні зусилля для реалізації вибраної державою стратегії.

Найважливіший елемент цієї стратегії – це фінансова система держави з її можливостями й спроможністю впливати на утворення, розподіл і перерозподіл через державний бюджет суспільних багатств і ресурсів, у першу чергу фінансових.

Це потребує істотного підвищення ролі й дієвості контрольної й регулювальної функцій державних фінансів.

Реформування вітчизняної економіки згідно з тенденціями світового економічного розвитку має базуватися насамперед на раціональному поєднанні регулюючих функцій держави, які спрямовані на утворення належних умов для її сталого розвитку, та ринкових механізмів, які мають допомогти формувати економічну модель. На цьому етапі економічних реформ зростає важливість державного контролю бюджетних фінансів.

Нинішній стан суспільного життя в умовах переродженої ринкової економіки, суцільна еволюція у сфері соціально-економічних відносин на основі ринкової парадигми мотивації й стимулювання прогресу спонукають до перегляду та зміни існуючої моделі фінансового контролю.

Як засіб фіксації змін та виникнення певних нових суспільно-економічних явищ фінансовий контроль у нових умовах має гнучко реагувати на процеси їх розвитку, а також сам повинен перебувати в постійному процесі розвитку й удосконалення, щоб адекватно відображати ці об'єктивні процеси.

Існуючі нині механізми державного фінансового контролю в державі не сприяють зростанню ефективності та результативності витрачання коштів державного бюджету, які розподіляються на певні напрями, адже вони передбачають здійснення лише перевірки додержання чинного законодавства, фіксацію фактів порушення та накладання штрафних санкцій на порушників фінансової дисципліни. Проте такий контроль може бути ефективним тільки за умов проведення комплексного та системного аналізу діяльності суб'єкта, який перевіряється, і тих чинників, які призвели до порушення.

Такий підхід до оцінки досконалості механізму й ефективності фінансового контролю повинен унеможливити його сприйняття як суто фіскального чи управлінсько-розпорядчого інструменту. Нові економічні умови потребують приведення функцій фінансового контролю до нового стану, переважно превентивно-регулювального, до стану упорядкованості, що втілюється в державному аудиті фінансових важелів впливу.

У зарубіжних країнах зовнішній незалежний контроль від імені суспільства здійснює спеціальний конституційний орган, який представлений державним аудиторським інститутом. До його функцій входять як

регулятивні, так і конструктивні функції, які допомагають суспільству проводити ефективні інституціональні зміни в державі й обирати перспективні напрями економічного та соціального розвитку. Фінансова ефективність діяльності усіх важливих сфер, таких як економіка і фінанси, безпека держави, соціальний захист, права громадян, працевлаштування, охорона здоров'я, захист сім'ї, наука, мистецтво, культура, створення інфраструктур, має перевірятися та оцінюватися. Також повинні аналізуватися економічність, правомочність та ефективність дій органів виконавчої влади.

Поняття «аудит» – як перевірку публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їхньої звітності, обліку, його повноти й відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам – визначено у Законі України «Про аудиторську діяльність». Водночас європейська практика вживає слово «аудит» як синонім контролю.

При розгляді фінансового контролю як цілого, що складається з частин, необхідно відзначити, що одним з етапів фінансового контролю неодмінно має бути встановлення достовірності даних бухгалтерського обліку і звітності та іншої документації об'єкта перевірки незалежно від його форми власності для визначення реального фінансового стану об'єкта перевірки, встановлення ефективності та результативності його діяльності, тобто проведення аудиту, який є складовою частиною фінансового контролю.

В умовах України необхідність здійснення фінансового контролю та аудиту визначена в Бюджетному кодексі України. Відповідно до ст. 19 Бюджетного кодексу «на всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства». Відповідно до статті 26 «контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата...» [4].

Виходячи із сутності виконуваної Рахунковою палатою контрольної роботи можливим і доцільним є застосування до контрольної діяльності Рахункової палати України терміна «державний аудит». Цей термін не визначено у законодавстві України, проте він уже широко застосовується спеціалістами. Отже, доцільно даний термін законодавчо визначити у Законі України «Про Рахункову палату» та інших нормативних документах.

Необхідність аудиту виникла в Україні з початком трансформаційних процесів в економіці, коли гостро постала проблема встановлення достовірності та законності фінансово-господарських операцій, бухгалтерського обліку і звітності підприємств, організацій та об'єднань незалежно від форм власності, а також оприлюднення таких висновків про діяльність суб'єктів господарювання.

Його здійснення в сучасних умовах обумовлюється такими обставинами:

1. Конституція України визначає три форми власності: державну, комунальну і приватну [1]. Державна власність включає в себе загальнодержавну і комунальну.

2. Відповідно до Конституції єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

3. Повноваження управління державною власністю делегуються власником – народом України – органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування.

4. У процесі цього управління здійснюється ряд функцій, сукупність яких створює замкнутий цикл процесу управління. До них, перш за все, належать:

- ✦ *планування*, що передбачає встановлення цілей і заходів для їх здійснення;
- ✦ *організація виконання* ухвалених рішень;
- ✦ *стимулювання*, яке забезпечує зацікавленість у досягненні цілей;
- ✦ *контроль*, який визначає рівень досягнення встановлених цілей, що дозволяє коригувати ці цілі чи встановлювати нові.

5. Органи виконавчої влади та місцевого самоврядування зобов'язані дбати про державну власність і державні фінансові ресурси і робити все, аби вони використовувалися в інтересах власника, тобто в інтересах українського народу, із максимальною результативністю. Вони є:

- ✦ відповідальними за виконання відповідних законів і положень;
- ✦ відповідальними за встановлення і здійснення намічених цілей і завдань, збереження державних засобів, дотримання законів і положень, а також отримання, збереження і неупереджене розкриття достовірних даних;
- ✦ підзвітними як громадськості, так і урядовим рівням влади за засоби, виділені на виконання державних програм, а також для державних відомств і служб [5].

6. Виникає необхідність в інструментах і процедурах, що забезпечать контроль народу України, як власника, за діяльністю органів, що здійснюють управління державною власністю і державними фінансовими ресурсами, та підзвітності цих органів перед суспільством.

Рахункова палата відповідно до діючого законодавства здійснює фінансовий контроль і діє незалежно від виконавчої влади, надає Верховній Раді України об'єктивну інформацію щодо використання бюджетних коштів, допомагаючи їй забезпечувати підзвітність Уряду та добиватися раціонального й ефективного використання державних фінансових ресурсів [3].

Таким чином, Верховна Рада України, Уряд і державні службовці зобов'язані забезпечувати дбайливе використання коштів, якими їм довірено розпоряджатися для фінансування різних програм і послуг в інтересах та на користь всіх громадян країни. Довіра громадян до органів влади ґрунтується на їх впевненості у тому, що державні кошти використовуються раціонально та ефективно.

У жовтні 1977 р. прийнято Лімську декларацію керівних принципів контролю з метою напрацювання основних напрямів у сфері контролю за цільовим та ефективним витрачанням коштів державного бюджету, створення і розвитку незалежних органів державного фінансового контролю, створення системи дієвого управління державними фінансами, забезпечення відкритості в діяльності органів державного фінансового контролю [8].

Як відзначено у п. 3 статті 18 Лімської декларації, усі операції, пов'язані з державними фінансами, незалежно від того, чи відображені вони в державному бюджеті, повинні бути предметом контролю Вищого органу фінансового контролю. Окремі складові управління державними фінансами, що не включаються до державного бюджету, також не повинні виводитися з-під контролю [2].

Оскільки Рахункова палата України створюється Верховною Радою України, вона повинна мати повноваження перевіряти операції з коштами та майном, рішення за якими прийняті Верховною Радою України і які повинні бути витрачені з максимальною ефективністю і на задоволення суспільних потреб.

Отже, потреба в державному аудиті в Україні є безумовною, оскільки він надає об'єктивну інформацію як законодавцям, так і пересічним громадянам.

Основними завданнями державного аудиту є:

1. Організація та здійснення аудиту:

- ✦ надходжень доходів державного бюджету;
- ✦ надання і використання пільг з оподаткування;
- ✦ використання коштів державного бюджету;
- ✦ управління державним майном та немайновими активами;
- ✦ формування та використання коштів позабюджетних фондів і резервів;
- ✦ обігу коштів бюджетів і державних позабюджетних фондів у банках і інших кредитно-фінансових установах;
- ✦ управління коштами, які надаються Україні з-за кордону, а також під які надані гарантії Уряду;
- ✦ утворення, обслуговування та погашення державного боргу;
- ✦ доходів та видатків некомерційних організацій, заснованих за бюджетні кошти;
- ✦ місцевих бюджетів, економічної та фінансової діяльності місцевих органів влади та комунальних підприємств.

2. Підготовка висновку щодо звіту Уряду про виконання державного бюджету.

3. На основі раніше проведених контрольних заходів сприяння запровадженню чітко визначеної бюджетної класифікації та максимально простого й зрозумілого порядку бухгалтерського обліку і звітності.

4. Розробка пропозицій з усунення виявлених порушень законодавства та нормативно-правових актів і відхилень від прийнятих рішень.

5. Підготовка експертно-аналітичних висновків, включаючи зауваження до законопроектів та інших нормативних актів фінансового характеру.

6. Робота із запобігання порушенням і прийняттю управлінських рішень, які можуть мати в майбутньому негативні наслідки.

Виходячи зі свого призначення і суті державний аудит ґрунтується на таких критеріях, як: законність, економність, доцільність, ефективність, результативність.

Відповідно до Лімської декларації Вищі органи фінансового контролю (у т. ч. і Рахункова палата України) повинні мати доступ до всіх документів, пов'язаних з управлінням фінансовими і матеріальними ресурсами та повинні володіти правом отримувати від підконтрольних їм організацій на свої усні чи письмові запити будь-яку інформацію, яку вважатимуть необхідною. Саме це питання певною мірою врегульовано ст. 8 пп. 3, 4 нового Закону України «Про Рахункову палату України» від 2 липня 2015 р. № 576-VIII.

Однак проблеми, що в майбутньому можуть постати з цього приводу в Україні, будуть усунуті з прийняттям положень, які законодавчо закріплять порядок доступу аудиторів до джерел інформації та контактування з відповідними особами.

У розвинутих країнах світу більшість Вищих органів фінансового контролю мають неабиякий вплив і користуються довірою саме завдяки інформуванню парламентів і громадськості про виконувану роботу.

В умовах України є декілька варіантів реалізації отриманих результатів і вироблених рекомендацій:

- ✦ через інформування Верховної Ради України, державних органів та громадськості про результати своєї діяльності;
- ✦ через тісну співпрацю із законодавчим органом і його комітетами;
- ✦ через тісну співпрацю з підконтрольними об'єктами;
- ✦ через порушення перед керівниками відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій питання про притягнення до встановленої законом відповідальності осіб, винних у допущених порушеннях;
- ✦ через порушення перед відповідними органами питання про припинення бюджетного фінансування і кредитування підприємств, установ та організацій у зв'язку з виявленими фактами порушення законодавства;
- ✦ через звернення до правоохоронних органів при виявленні операцій з ознаками кримінального злочину.

Для Рахункової палати України право представляти звіти Верховній Раді України зміцнює можливість виконання рекомендацій, адресованих об'єктам перевірки.

Оскільки більшість Вищих органів фінансового контролю не уповноважені накладати санкції та не можуть давати доручення органам виконавчої влади за результатами перевірок, вони мають можливість у цьому випадку покластися на підтримку законодавчих органів. Це передбачає, зокрема, необхідність створення у Верховній раді України спеціального Комітету, що

розглядатиме та прийматиме рішення за кожним звітом Рахункової палати.

Таким чином, предметом державного аудиту є діяльність, пов'язана з державними фінансами, державним майном, державним боргом, іншими активами і пасивами держави.

Відповідно до діючих міжнародних норм контрольні повноваження Вищого органу фінансового контролю мають поширюватися на всі інстанції, які фінансуються за рахунок державних коштів або отримують такі кошти на певні цілі. До них належать:

- ✦ органи законодавчої, виконавчої та судової влади;
- ✦ державні органи та інші установи, створені за кордоном;
- ✦ державні та з державною участю підприємства;
- ✦ організації, установи, підприємства, їх структурні підрозділи, інші об'єкти, пов'язані з формуванням, використанням, володінням, користуванням і розпорядженням ресурсів, що підлягають державному аудиту.

Вітчизняний і міжнародний досвід свідчить, що аудит може бути як складовою частиною фінансового контролю, так і самостійним видом діяльності, тобто аудит може існувати і як частина цілого (фінансового контролю), і як окремий вид експертизи фінансового стану суб'єкта господарювання.

Враховуючи міжнародну практику, досвід аудиторської діяльності та здобутки теорії аудиту, слід відзначити, що на теперішній час існує безліч видів аудиту для з'ясування фактичного фінансового стану об'єкта перевірки, установлення ефективності його функціонування, раціональності та результативності діяльності.

Серед основних видів аудиту як один із варіантів розрізняють аудит адміністративної діяльності, фінансовий аудит та аудит ефективності. Зокрема, новим Законом України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 р. № 576-VIII, а саме, статтею 4 «Заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)» визначено, що «фінансовий аудит полягає у перевірці, аналізі та оцінці правильності ведення, повноти обліку і достовірності звітності щодо надходжень і витрат бюджету, встановлення фактичного стану справ щодо цільового використання бюджетних коштів, дотримання законодавства при здійсненні операцій з бюджетними коштами. Аудит ефективності передбачає встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності та повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, законності, своєчасності та повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів» [3].

Ці види аудиту можуть мати індивідуальний характер, але можуть проводитися й у комплексі та представляти у цьому випадку комплексний аудит суб'єкта господарювання, а у випадку проведення контрольного заходу у вигляді комплексного фінансового контролю – розглядатися як невід'ємна його складова частина. Тому

аудиту з теоретичної точки зору притаманні основні закономірності фінансового контролю.

Залежно від часу проведення аудиторської перевірки по відношенню до фактів, що перевіряються, прийнято виділити попередній контроль та аудит за фактом.

Здійснення попереднього контролю дозволяє попередити можливі порушення до моменту їх виникнення. Одним із видів здійснення такого контролю є, наприклад, експертиза проекту державного бюджету, перевірка технічно-економічних обґрунтувань проектів, програм тощо.

Ефективний попередній контроль є невід'ємним елементом досконалого управління державними фінансами, але це не є винятковим завданням Вищих органів фінансового контролю. Безпосереднім їх завданням є аудит за фактом незалежно від здійснення ними також попереднього контролю.

Аудит за фактом є безпосереднім і основним завданням Вищого органу фінансового контролю. Він дозволяє встановити відповідальність підзвітних осіб, відшкодувати завдані збитки та перешкодити повторенню виявлених порушень [2].

Залежно від характеру матеріалу, на підставі якого проводиться аудит, можна виділити документальний та фактичний контроль [6].

Так, документальний контроль – це перевірка фінансової звітності й документації. У процесі такої перевірки встановлюється, наскільки безпристрасно представлена в цих документах фінансова інформація, чи відповідають перевірені операції вимогам законів та других нормативних актів, а також дається оцінка системі внутрішнього контролю об'єкта, що перевіряється [9]. Фактичний контроль базується на вивченні фактичного стану об'єктів, що перевіряються, за даними їх огляду в натурі (перерахунку, зважування, лабораторного аналізу і т. п.). Він не може бути всеосяжним внаслідок безперервності господарських ситуацій. Повноцінність та доказовість первинних документів та облікових записів за необхідності встановлюється за допомогою спеціальних прийомів фактичного контролю. Тому ці два види контролю існують не ізольовано, а доповнюють один одного [7].

Звіт має містити факти, об'єктивну і чітку інформацію їх оцінки, мова викладення має бути точною та загальнодоступною.

При здійсненні аудиту виключно важливе значення мають встановлені стандарти аудиту, які представляють набір загальноприйнятих вимог до роботи аудитора.

У різних країнах використовують міжнародні аудиторські стандарти, що позитивно впливає як на вдосконалення і розвиток аудиторської діяльності, так і на якість аудиторських перевірок, а також сприяє інтеграції передових досягнень аудиту в національні аудиторські системи.

Рахункова палата України на даному етапі свого функціонування зацікавлена в розвитку державного аудиту, який би спирався на багатий зарубіжний досвід з урахуванням українських особливостей.

Одним із важливих завдань є запровадження у діяльність нових методик аудиту. Фактично, на сьогодні контрольні заходи Рахункової палати виконуються виходячи з напрацювань Колегії та практичного досвіду працівників Палати, які здійснюють контроль за використанням державних коштів.

Впровадження норм аудиту, які використовуються ВОФК і водночас враховують особливі потреби Рахункової палати України та досвід її функціонування, є дуже важливим чинником і мають певні переваги, зокрема:

- ✦ допомагають привернути увагу суб'єктів контролю до вдосконалення процедур, підвищення їх доходів, скорочення витрат тощо;
- ✦ вище керівництво отримує незалежну інформацію про діяльність установ, фахові рекомендації щодо прийняття управлінських рішень відповідальними особами, шляхи оптимізації витрачання державних ресурсів;
- ✦ громадянське суспільство отримує вичерпну інформацію щодо витрачання суспільних коштів.

ВИСНОВКИ

Передовий світовий досвід свідчить про те, що ті ресурси, які вкладаються в модернізацію державного аудиту, сприяють досягненню результату протягом нетривалого часу. Тому реформування державного фінансового контролю має відбуватися за рахунок розширення функцій, систематизації та структурування його об'єктів, уведення наукових рекомендацій у нормативне забезпечення державного аудиту, який має стати істотно новою, цілісною системою. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України (діюча з 1996 р. зі змінами) // Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Лимская декларация руководящих принципов контроля // Контроллинг. – 1991. – № 1. – С. 56–65.
3. Закон України «Про Рахункову палату України» від 2 липня 2015р. № 576-VIII // ВВР. – 2015. – № 36. – Ст. 360.
4. Бюджетний кодекс України від 7 жовтня 2010 року № 2592-VI // ОВУ. – 2010. – № 79. – Ст. 2793.
5. Стандарты аудита государственных организаций / Главное контрольно-финансовое управление США, 1994. – 101 с.
6. Родионова В. М. Финансовый контроль : учебник / В. М. Родионова, В. И. Шлейников. – М. : ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. – 320 с.
7. 2001 МФБ. Стандарты аудиту та етики. – К. : ТОВ «Парітет-інформ», 2003. – 712 с.
8. Слободяник Ю. Б. Інститут державного аудиту / Ю. Б. Слободяник // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 травня 2009 р., м. Луцьк). – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – С. 390–391.
9. Маренков Н. Л. Ревизия и контроль в коммерческих организациях / Н. Л. Маренков. – Изд. 2-е. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2004. – 416 с.

Науковий керівник – Рудницька Р. М., кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій, Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України

REFERENCES

- [Legal Act of Ukraine] (1996). Ofitsiyniy portal Verkhovnoi Rady Ukrainy. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
- "Limska deklaratsiya rukovodyashchikh printsipov kontrolya" [The Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts]. *Kontrolling*, no. 1 (1991): 56-65.
- [Legal Act of Ukraine] (2015).
- [Legal Act of Ukraine] (2010).
- 2001 MFB. *Standarty audytu ta etyky* [2001 IFAC. Auditing Standards and Ethics]. Kyiv: Paritet-inform, 2003.

- Marenkov, N. L. *Reviziya i kontrol v kommercheskikh organizatsiyakh* [Audit and control in commercial organizations]. Rostov-na-Donu: Feniks, 2004.
- Rodionova, V. M., and Shleynikov, V. I. *Finansovyy kontrol* [Financial control]. Moscow: ID FBK-PRESS, 2002.
- Slobodianyuk, Yu. B. "Instytut derzhavnoho audytu" [Institute of Public Auditing]. *Perspektyvy rozvytku ekonomiky Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka*. Lutsk: RVV «Vezha» Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky, 2009.390-391.
- Standarty audita gosudarstvennykh organizatsiy* [Standards audit government agencies]. : Glavnoye kontrolno-finansovoye upravleniye SShA, 1994.

УДК 336.76

МОДЕРНИЗАЦІЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЫНКА ДЕРИВАТИВОВ

© 2016 БУРДЕНКО І. Н.

УДК 336.76

Бурденко І. Н. Модернізація міжнародно-правового регулювання ринку деривативов

Цель статьи заключается в обзоре достижений реформирования международно-правового регулирования рынка деривативов и возможности модернизации регулирования рынка ПФИ в Украине. Результаты исследования свидетельствуют о значительных достижениях в развитии архитектуры рынка ПФИ, в частности развития торговых репозитариев и центральных контрагентов для внебиржевых деривативов. Определены недостатки и дальнейшие шаги по модернизации инфраструктуры мирового рынка финансовых деривативов. Перспектива дальнейших исследований – изучение имплементации международных требований к торговой отчетности, прозрачности и централизованного клиринга в практику регулирования отечественного рынка производных финансовых инструментов, что является залогом дальнейшего развития этого рынка как сегмента финансового рынка Украины.

Ключевые слова: рынок финансовых деривативов, центральный контрагент, торговый репозитарий, инфраструктура рынка, принципы инфраструктур финансового рынка, регулирование рынка производных финансовых инструментов.

Табл.: 4. Библ.: 11.

Бурденко Ирина Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры бухгалтерского учета и аудита, Украинская академия банковского дела (ул. Петропавловская, 57, Сумы, 40030, Украина)

E-mail: irinaburd@yandex.ua

УДК 336.76

UDC 336.76

Бурденко І. М. Модернізація міжнародно-правового регулювання ринку деривативов

Метою статті є огляд досягнень реформування міжнародно-правового регулювання ринку деривативов і можливості модернізації регулювання ринку ПФІ в Україні. Результати дослідження свідчать про значні досягнення в розвитку архітектури ринку ПФІ, зокрема розвитку торговельних репозитаріїв і центральних контрагентів для позабіржових деривативов. Визначено недоліки й подальші кроки з модернізації інфраструктури світового ринку фінансових деривативов. Перспектива подальших досліджень – вивчення імплементації міжнародних вимог до торговельної звітності, прозорості й централізованого клірингу в практику регулювання вітчизняного ринку похідних фінансових інструментів, що є запорукою подальшого розвитку цього ринку як сегмента фінансового ринку України.

Ключові слова: ринок фінансових деривативов, центральный контрагент, торговельний репозитарій, інфраструктура ринку, принципи інфраструктур фінансового ринку, регулювання ринку похідних фінансових інструментів.

Табл.: 4. Бібл.: 11.

Бурденко Ірина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту, Українська академія банківської справи (вул. Петропавлівська, 57, Суми, 40030, Україна)

E-mail: irinaburd@yandex.ua

Burdenko I. N. Modernization of the International-Legal Regulation of the Derivatives Market

The article is aimed to review the achievements of reforming the international-legal regulation of the derivatives market together with chances for modernization of regulation of the DFIs market in Ukraine. Results of the study indicate significant achievements in the development of architecture of the DFIs market, in particular development of trade repositories and central counterparties to OTC derivatives. Both shortcomings and further steps to modernize infrastructure of the world market for financial derivatives have been identified. Prospect for further research is studying the implementation of international requirements for trade reporting, transparency and centralized clearing in the practice of regulating the domestic market for financial derivatives, which would guarantee the further development of this market as a segment of the financial market of Ukraine.

Keywords: market for financial derivatives, central counterparty, trading repository, market infrastructure, principles of financial market infrastructures, regulation of the derivatives market.

Tabl.: 4. Bibl.: 11.

Burdenko Irina N. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Ukrainian Academy of Banking (57 Petropavlivska Str., Sumy, 40030, Ukraine)

E-mail: irinaburd@yandex.ua

Осознание необходимости реформирования регулирования в секторе производных финансовых инструментов в мире (далее – ПФИ) начался с 2009 г. В сентябре 2009 года на саммите G20

были определены основные мероприятия и сроки по реформированию внебиржевого рынка ПФИ, в частности было решено: «Все стандартизированные производные внебиржевые контракты должны заключаться на биржах